ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 26]
Total No. of Questions : 26]

[ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 8
[Total No. of Printed Pages : 8

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : 302-EK (RS)

Code No. : 302-EK (RS)

ಡಿ.ಎಲ್.ಎಡ್. ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷ

D.El.Ed. FIRST YEAR

ಶಿಕ್ಷಣ

EDUCATION

ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪರಿಚಯ

INTRODUCTION TO BASIC CONCEPTS

(ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರ)

(Kannada & English Versions)

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯವಸ್ತು)

(Revised Syllabus)

ದಿನಾಂಕ : 03. 01. 2020]
Date : 03. 01. 2020]

ಸಮಯ : ಬೆಳಗ್ಗೆ 10.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.00 ರವರೆಗೆ]
Time : 10.00 A.M. to 1.00 P.M.]

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 60
[Max. Marks : 60

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ
Register Number of the Candidate

(ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada Version)

ಭಾಗ – I

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಅಂಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಕಡ್ಡಾಯ : $10 \times 1 = 10$

1. "ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾದುದ್ದು" ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದವರು.
   (A) ಜಾನ್ ಡ್ಯೂಯಿ (B) ಆರ್.ಎಸ್. ಪೀಟರ್ಸ್
   (C) ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ (D) ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ

2. I. ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲಗಳ ಕಲಿಕೆ
   II. ವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
   III. ಪರಾಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ನಮ್ಮದೇ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.
   ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಮೇಲಿನ ಯಾವ ಹೇಳಿಕೆ/ಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿವೆ :
   (A) I ಮತ್ತು III (B) I ಮತ್ತು II
   (C) II ಮತ್ತು III (D) III ಮಾತ್ರ

3. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮಾದರಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕ್ರಮಾನುಗತಿ
   - (A) ಅವಧಾನ, ನೆನಪಿಡುವುದು, ಚಲನಶೀಲಕ್ರಿಯೆ, ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆ
   - (B) ನೆನಪಿಡುವುದು, ಚಲನಶೀಲ ಕ್ರಿಯೆ, ಅವಧಾನ, ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆ
   - (C) ಅವಧಾನ, ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆ, ನೆನಪಿಡುವುದು, ಚಲನಶೀಲಕ್ರಿಯೆ
   - (D) ನೆನಪಿಡುವುದು, ಅವಧಾನ, ಚಲನಶೀಲಕ್ರಿಯೆ, ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆ

4. ನಿತಿನ್ 6 ವರ್ಷದ ಮಗು ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸೋಗತನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಯಾವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ?
   - (A) ಸಂವೇದನಾಗತಿ ಹಂತ
   - (B) ಮೂರ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಂತ
   - (C) ಕಾರ್ಯಪೂರ್ವ ಹಂತ
   - (D) ಔಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಂತ

5. ಭ್ರಮೆ ಎಂಬುದರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅರ್ಥ
   - (A) ಭ್ರಮಾಲೋಕ
   - (B) ಇರುಳುಗನಸು
   - (C) ನಿರಾಶೆ
   - (D) ಹಗಲುಗನಸು

6. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಆಟ
   - (A) ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಟ
   - (B) ಯುಕ್ತಿ ಆಟ
   - (C) ಪರಿಚಯಗೊಳಿಸುವ ಆಟ
   - (D) ಬದಲೀ ಆಟ

7. ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಹೇಳಿಕೆ/ಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ :
   - I. ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಕಲಿಕಾ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
   - II. ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಕಾ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
   - III. ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ಹಲವಾರು ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

   ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :
   - (A) I ಮತ್ತು II
   - (B) I ಮತ್ತು III
   - (C) II ಮತ್ತು III
   - (D) I, II ಮತ್ತು III

8. ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಡೆತಡೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ
   - (A) ಭೌತಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು
   - (B) ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು
   - (C) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು
   - (D) ನೈತಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು

9. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಅನುಚ್ಛೇದವು ರಾಷ್ಟ್ರ/ರಾಜ್ಯ/ಸರ್ಕಾರವು ಧರ್ಮ, ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದರ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಜೆಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡಲೇಕೂಡದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ.
   - (A) 15(1)
   - (B) 51(A)
   - (C) 21(A)
   - (D) 28

10. ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
    (A) ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
    (B) ನಲಿ–ಕಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
    (C) ಪಡೇ ಭಾರತ್ ಬಡೇ ಭಾರತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
    (D) ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ

ಭಾಗ – II

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಅರ್ಧ ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಿರಲಿ : $5 \times 2 = 10$

11. ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
12. ಮಗುವನ್ನು ಸಾಮಾಜೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾತ್ರವೇನು ?
13. ಸಂವೇದನಾ ಗತಿಶೀಲ ಹಂತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಹಿತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
14. ವಿಕಸನದ ಸಮೀಪ ವಲಯ (ZPD) ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
15. ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಿರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳೇನು ?
16. ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಮಕ್ಕಳ ಸೂಕ್ತವಾದ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
17. ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಾಲ್ಕು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
18. ನಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸುವಿರಿ ?

ಭಾಗ – III

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ (a) ಮತ್ತು (b) ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಒಂದು ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿ : $8 \times 5 = 40$

19. a) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು (NCF) - 2005 ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

    b) "ಸಮುದಾಯವು ಶಾಲೆಯ ಬೆನ್ನೆಲಬು." ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

20. a) ಪ್ರಸಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೀವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಅಥವಾ

    b) ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ ?

21. a) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) "ಅನನ್ಯತೆಯ ವಿಕಾಸವು ಗತಿಶೀಲವಾಗಿದೆ" ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

22. a) ಮನುಷ್ಯ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿ ಮತ್ತು ಅವನು ಕಲಿತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೇ. ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) "ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ." ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಿ.

23. a) "ತಪ್ಪುಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕಿಟಕಿಗಳಾಗಿವೆ." ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೀವು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) "ಉತ್ತರ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು ಸಾಧನೆಯ ಸಂಧಿಗ್ದ ಅವಧಿ." ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

24. a) ತಾರುಣ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಅವಧಿಯು ಆದರ್ಶವಾದದ ಮತ್ತು ಭೀತಿಯ ಅವಧಿ. ವಿಮರ್ಶಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಕಲಿಕೆಯು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನವೂ ಸಹ ಆಗಿದೆ. ಹೇಗೆ ? ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

25. a) ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನೀವು ಬಳಸುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಅಳತೆಗೋಲುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಇರುವ ಮನೋಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಷದಪಡಿಸಿ.

26. a) ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗ ಅನುಷಾನಗೊಳಿಸುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತು ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೀವು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಿರಿ ?

(English Version)

PART – I

Four choices have been given for each of the following questions. Choose the most appropriate answer and write in the answer-book. All the questions are compulsory. $10 \times 1 = 10$

1. 'Education is much deeper than just learning facts or how to do something.' The educationist who defined this is
   (A) John Dewey (B) R. S. Peters
   (C) Mahatma Gandhi (D) Swami Vivekananda.

2. Which of the following statements are correct about Knowledge ?
   I. Conceptual knowledge means learning of skills which we need to lead our lives
   II. Procedural knowledge refers to understanding of the basic concepts and principles of a subject matter
   III. Metacognitive knowledge refers to an awareness of our own understanding.

   Of these
   (A) I and III (B) I and II
   (C) II and III (D) Only III.

3. Sequential order of the cognitive development processes according to the social interaction theory is
   (A) attention, retention, motor responses, motivation
   (B) retention, motor responses, attention, motivation
   (C) attention, motivation, retention, motor responses
   (D) retention, attention, motor responses, motivation.

4. Nitin is 6 years old and has the ability of mental representation and pretension. He is in which of the following cognitive development stages ?
   (A) Sensori motor stage (B) Concrete operational stage
   (C) Pre-operational stage (D) Formal operation stage.

5. Technical meaning of 'Fantasy' is
   (A) fantasy world (B) night dreaming
   (C) disappointment (D) day dreaming.

6. The play which helps the children to express their feelings is

   (A) Symbolic play (B) Manipulative play

   (C) Familiarization play (D) Surrogate play.

7. Which of the following statements are appropriate about learners ?

   I. All learners have the same speed of learning

   II. Learners differ in their learning style

   III. All learners differ on many aspects of learning.

   Of these

   (A) I and II (B) I and III

   (C) II and III (D) I,II and III.

8. Lack of awareness on the value of inclusive education among teachers is an example for which kind of barrier ?

   (A) Physical barrier (B) Social barrier

   (C) Educational barrier (D) Moral barrier.

9. Which of the following articles mentions that the state shall not discriminate against any citizen on grounds only of religion, race, caste, sex, place of birth, or any of them ?

   (A) 15(1) (B) 51(A)

   (C) 21(A) (D) 28.

10. The programme for universalization of Elementary Education by community ownership of the social system is

    (A) District Primary Education Programme

    (B) Nali Kali Programme

    (C) Pade Bharat Bade Bharat

    (D) Sarva Shiksha Abhiyana.

PART – II

Answer any *five* of the following questions, each answer not exceeding *half a* page. $5 \times 2 = 10$

11. Write *four* aspects of Experiential Learning Theory.
12. What is the role of culture in socialization of child ?
13. Write the educational implications of sensori-motor stage.
14. Mention the meaning of zone of proximal development.
15. What is your strategy in overcoming the barriers to inclusion ?

16. List out four suitable characteristics of gifted children.

17. Write four objectives of District Primary Education Programme.

18. 'To value and preserve the rich heritage of our composite culture.' How do you develop this fundamental duty in children as a teacher ?

PART – III

There is an alternate question for each of the following. Answer either 'a' or 'b', each answer not exceeding *one* page. $8 \times 5 = 40$

19. (a) Explain any *five* educational aims listed by National Curriculum Framework, 2005.

OR

(b) 'Community is the backbone of school.' Explain this statement in the background of school and community relationship.

20. (a) Mention five qualities that you would want to develop as a student-teacher in the present context.

OR

(b) How do you make use of mass media for socialization of children ?

21. (a) Briefly explain any *five* scopes of sociology of education.

OR

(b) 'Development of identity is a dynamic process.' Explain the statement.

22. (a) 'Human beings are basically social animals, everything they learn take place in a social context.' Evaluate.

OR

(b) 'Learning takes place in a systematic manner in a social context among people.' Evaluate this statement.

23. (a) 'Mistakes are windows to understand children's thinking.' How do you correct the mistakes committed by the children in classroom as a teacher ?

OR

(b) 'Later childhood is a critical period of achievement.' Criticise.

24. (a) 'Adolescence is the period of idealism and dreaded age.' Criticise.

OR

(b) How is learning both a process as well as product ? Analyse.

25. (a) Analyse any *five* measures that you would use to identify gifted children.

OR

(b) Enumerate attitudinal barriers to inclusive education with the present context.

26. (a) How do you implement benefits of reservation policy in your school ?

OR

(b) How do you develop awareness about Fundamental Rights in children as teacher ?